

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

Clericorum conuersatio, & familiaritas qualis esse debeat. cap.i.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

SPECVLI

CANONICORVM

ET ALIORVM ECCLESIA-
STICORVM, DE VITA, ET HO-
NESTATE, QVAM IPSI BONA
conuersatione, & continentia adipiscuntur, A-
stodiunt; vel mala conuersatione, & incontinentia
violant, vel amittunt,

LIBER TERTIVS.

Clericorum conuersatio, & familiaritas qualis esse debet.

CAPVT PRIMVM.

PRIMUM ad honestatem in deo
parandam, & conseruandam conseruanda
uerfatio, & familiaritas eorum, conseruanda
cum ve famur. Nam vt Regius ille Pro-
pheta Dauid inquit ^a, Cum sancto iustus
eris; & cum viro innocente innoceris;

& cum electo electus eris, & cum peruerso peruer-
Et sapientissimus ille Salomon ingenuè professus
institutionem, quam à Dauide patre suo accepit
ab eodem dictum, & præceptum ait ^b: Posside pau-
tiam. Ne obliuiscaris, neque declines à verbis orationis.
Ne dimittas eam, & custodiet te: Dilige eam, & con-
seruabit te. Ne delesteris in semitis impiorum, nec illi
placeat malorum via. Fuge ab ea, nec transcas per illam,
declina, & desere illam. Non enim dormiunt, nisi cum
malefecerint, & non rapitur somnus ab eis, nisi si sup-
tauerint. Comedunt panem impietatis, & ymamur

^a Psal. 17. &
^b Reg. cap. 22.

^b Proverb. 4.

Impioris stultitia

quiritis bibunt. Iustorum autē semita, quasi lux splen-
dens procedit, & crescit vsque ad perfectam diem. Via
imporum tenebrosa, nesciunt vbi corruant. Omni cu-
stodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit. Re-
moue à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à
te. Oculi tui recta videant, dirige semitas pedibus tuis,
& omnes viæ tuæ stabiliētur; ne declines ad dexteram,
reque ad sinistram. Auerte pedem tuum à malo. Qui
cum sapientibus graditur, sapiens erit. Amicus stultorū,
familia efficietur. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab
ea; & qui communicauerit superbo induet superbiam.
Cave tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam
cum subuersione tua ambulas. Cum viro sancto assi-
des es, quemcumque cognoueris obseruantem præ-
cepta Dei, cuius anima est secundum animam tuam.

Deinde D. Paulus docens malorum conuersionem
fugandam esse: Corruptunt, inquit, mores bonos
colocant mala. Et D. Clemens Papa martyr, sancti Pe-
tri discipulus, scribens D. Iacobo fratri Domini, quæ à
E. Petro accepisset: Tam, ait, iuuenes, quàm senes de
omni conuersione sua, & conuersione, & poenitentia
valde esse sollicitos oportet, satisque agere, vt hæc con-
digne agant, & de reliquo ornent, tam clerici, quàm se-
culares animas suas ornamentis dignissimis; dogmati-
bus scilicet veritatis, decore pudicitia, splendore iustitia,
candore pietatis, aliisque omnibus quibus compositam,
& compram decet esse rationabilem mentem. Tum
poenitentia declinare à consortiis inhonestis, & infidelibus,
& societates habere fidelium, atque illos frequentare
conuenit, in quibus de pudicitia, de iustitia, de pietate
trahatur.

D. verò Ambrosius non distinguens honestum ab
vili, & iusto neque honestatem ab utilitate: In conuer-
sione nihil, inquit, esse tam vtile, quàm diligi: nihil tam
utile, quàm non amari. Nam odio haberi exitiale, ac
tanta capitale arbitror. Itaque id agamus, vt omni se-
dulate commendemus existimationem, opinionemque;
nobis, ac primum placiditate mentis, & animi beni-
guitate influamus in affectū hominum. Popularis enim
& gratia est omnibus bonitas, nihilque tam facile illa-
bitur

Iustorum semita.

Custodia cordis.

*Custodia et di-
rectio visus seu
oculorum.*

*Custodia pedum
seu gressus.*

a Proverb. 13.

*Custodia ta-
ctus.*

*Custodia audis-
tus.*

b Eccles. 13, cap.

c Eccles. 37.

d 1. Corinth. 13.

e epist. 2.

*Quibus orna-
da sit anima et
mens nostra.*

*Quæ consortia
fugienda, &
quæ sequenda
trahatur.*

*f lib. 2. offic.
cap. 6. & 7. &
lib. 3. cap. 2.*

*In conuersatio-
ne quomodo nos
gerere debca-
mus.*

*Bonitas omni-
bus gratia.*

bitur humanis sensibus. Ea si mansuetudine morum, facilitate animi, moderatione precepti, & affabili sermone, verborumque honore, patienti quoque hominum vice, modestique adiuue: ut gratia, incredulitas quantum procedit ad cumulum dilectionis. Legimus enim non solum in priuatis, sed etiam in ipsis Regibus quantum facilitas blandæ affabilitatis profuerit: ut in perbia, verborumque obfuerit tumor, ut regna in benefactaret, & potestatem solueret. Iam si quis cum vfu, ministerio, officii popularem comprehensionem, aut si quis periculum suum pro vniuersa plebe ferat, non est dubium, quod tantum charitatis a plebe cum refundatur. Quantas Moyses à populo Deum aborbebat contumelias^a, & cum Dominus in plebem vindicare vellet, se tamen pro populo offerret: quenter, ut indignationi diuinæ plebem aborberet. Quam miti sermone post iniurias appellabat, postquam consolabatur in laboribus, delinibat oraculis, in operibus, & cum Deo constanter loqueretur, tamen humili, & grata appellatione affari solebat: sic sibi totius plebis mentes deuinxerat, ut plus eorum mansuetudine diligerent, quam pro factis admittuntur. Quid eius imitator sanctus Dauid electus ex tribus ad plebem regendam^c, quam mitis, & blandus, & misericors spiritu, sedulus corde, facilis affectu. Dolens in meditantibus os suum non aperiebat, & tamen non audire, nullum sermonem referendum putabat. Non respondebat conuitiis. Ferre magis promptus, quam ferre iniurias. Cum sibi derogaretur orabat: cum mactaretur, benedicebat: ambulans in simplicitate, & verborum fugitans arrogantiam, sceleratorum extirpatorum.

Potè ad incertium charitatis communis proficit, si quis vicem amantibus reddat, nec minus amare se probet, quam ipse amatur, idque amantibus patet exemplis. Quid enim tam populare, quam gratia quid tam inlitum naturæ, quam ut diligentem diligat, quid tam inolitum, atque impressum affectibus hominis, quam ut eum amare inducas in animum, à te amari velis? Merito Sapiens dicit^d: Perde peccatum

Facilitas blandæ affabilitatis multum proficit.

^a Exod. 32.

^b Exod. 34.
Deut. 34.

^c 1. Reg. 16.

^d Eccles. 19.

propter fratrem, & amicum. Et alibi ^b: Amicum salu-
 rare non erubescam, & à facie illius non me abscondam.
 Siquidem vite, & immortalitatis medicamentum in
 amico esse ecclesiasticus sermo testatur. Et summum in
 ciuitate praesidium nemo dubitauerit, cum Apostolus
 dicat: Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, om-
 nia sustinet. Caritas nunquam cadit. Ideo Dauid non
 cecidit, quia charus fuit omnibus, & diligere à subiectis,
 quam timeri maluit. Timor enim temporalis tutami-
 nis seruat excubias, nescit diuturnitatis custodiam. Itaq;
 ubi timor discesserit, audacia obrepit; quoniam fidem
 non timor cogit, sed affectus exhibet. Prima ergo ad
 commendationem nostri est caritas. Bonum itaq; est,
 testimonium habere de plurimorum dilectione. Hinc
 nascitur fides, ut committere se tuo affectui non verean-
 tur etiam alieni, quem pluribus charum aduerterint. Si-
 militer etiam per fidem ad charitatem peruenitur, ut
 qui unum, aut duobus praestiterit fidem, tanquam influat
 in animos vniuersorum, & omnium acquirat gratiam.

a Eccles. 22.

b 1. Corinth. 13.

*Charitas pri-
 ma est nostri
 commendatio.*

*Ad nostri com-
 mendationem
 plurimum ope-
 ratur caritas,
 fides, & faci-
 litas ac promp-
 tundo ad dād. m
 consilium alio.*

Duo igitur haec ad commendationem nostri plurimū
 operantur: caritas, & fides. Et tertium hoc: Si habeas,
 quod in te admiratione dignum, plerique existiment, &
 nunc honorandū putent. Et quia consiliorum vsus ma-
 xime conciliat homines, ideo prudentia & iustitia in
 vnoquoque desiderantur, & ea expectantur à pluribus,
 ut in quo ea sint, illi deferatur fides, quo possit vtile
 consilium à fideli desiderari dare. Quis enim ei se com-
 mittat, quem non putet plus sapere, quam ipse sapiat,
 qui querit consilium? Neesse est igitur ut praestantior
 sit à quo consilium petitur, quam ille est, qui petit. Quid
 enim consulas hominem, quem non arbitris posse me-
 lius aliquid reperire, quam ipse intelligis? Quod si eum
 inuenis, qui viuacitate ingenij, mentis vigore, atque
 auctoritate praestet, & accedat eò, ut exemplo & vsu pa-
 reat, praesentia soluat pericula, prospiciat futura, de-
 monstret imminetia, argumenta expediat, remedium
 ferat in tempore, paratus sit non solum ad consulendum;
 sed etiam ad subueniendum, huic ita fides habetur, ut
 dicat qui consilium petit: Etsi mala mihi euenerint, per-
 illius, saluabo. Huiusmodi igitur viro salutē nostram,
 & existi-

Δα

& existi-

Consiliarius debet esse iustus & prudens.

a lib. 2. offic. cap. 12.

Ab improbis licet prudentes videantur consilia petenda non sunt.

Consiliarius accessu non debet esse difficilis.

Degeneres animos vita arguit.

De Sapient. 7.

& existimationem committimus, qui sit, ut supra diximus, iustus, & prudens. Facit enim iustitia, ut nullus fraudis metus; facit etiam prudentia, ut nulla erroris suspicio sit. Promptius tamen nos iusto viro, quam peccanti committimus.

In acquirendis autem consiliis, ut idem Aristoteles inquit, plurimum adiungit vitæ probitas, virtutum rogatiua, benevolentia vsus, frugalitatis gratia. Enim in cœno fontem requirat? Quis è turbida aqua vitiorum confusio, quis inde sibi aliquid haustum petat? Itaque vbi luxuria est, vbi intemperantia vitiorum confusio, quis inde sibi aliquid haustum existimet? quis non despiciat mori colluicem? quis vitilem causæ alienæ iudicet, quem videt inuitum suæ? Quis iterum improbum, maluolum, contumacem non fugiat, & ad nocendū paratum? Quis vitiorum omni studio declinet? Quis verò, quamuis indubitanter ad consilij opem, difficilem tamen accessu, amplexu quo sit illud, tanquam si quis aquæ fontem paruum. Quid enim prodest habere sapientiam, si consilia non habes? Si consulendi intercludas copiam, clausisti fontem, ut nec aliis inluat, nec tibi prosit. Pulchre autem vitiorum sordibus, eo quod aquæ exitum conuenienter. Degeneres animos vita arguit. Quomodo enim tu potes iudicare consilio superiorē, quem visus inferiorē moribus? Supra me debet esse, cui me committere paro. An verò idoneum eum putabo, qui mihi non daret consilium, quod non dat sibi; & mihi cum vacillarem, qui sibi non vacet? cuius animum voluptas turbet, libido deuinciat, auaritia subiuguet, cupiditas turbet, quatiat metus? Quomodo hic consilij bene nullus quieti?

Quis igitur tantam vultu speciem præ se ferat, in consuetudinis, & beluinis posterioribus, ac feris in nobis formæ superioris dehonestet gratiam, cum in se mirabilis, & præclara forma virtutum sit, & speculatio pulchritudo sapientiæ, sicut series scripturæ in cœlesti enim hæc speciosior sole, & super omnem stellam in dispositionem luci cōparata inuenitur purior. Luceo enim hanc suscipit nox; sapientiā autem non vitiorum.

Nullum ei contubernium cum vitis est, sed indiuidua cum ceteris virtutibus coniunctio, cuius spiritus est ceteris, sine inquinamento, certus, sanctus, amans bonum, acutus, qui nihil vetet bene facere, benignus, stabilis, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens.

Omnia igitur operatur prudentia, cum omnibus bonis habens consortium. Nam quomodo potest vile consilium dare, nisi habeat iustitiam; induat constantiam; mortem non formidet; nullo terrore, nullo reuocetur metu, nulla adulatione à vero deflectendum putet; exitum non refugiat, qui nouerit sapienti patriam mundum esse elegitatem non timeat, qui nihil sapienti deesse sciat, cui totus mundus diuitiarum est. Quid enim præcellit viro, qui auro moueri nesciat, contemptum habet pecuniarum, & velut ex arce quadam despiciat hominum cupiditates? Quomodo enim non admirandus, qui diuitias spernit, quas plerique saluti propriæ præferunt? Decet igitur omnes censura frugalitatis, comendatæ auctoritas, & maximè eum, qui honore præbet, ne præ eminentem virum thesauri possideat sui, & pecunias seruiat, qui præest liberis. Illud magis decet, ut thesaurum sit animo, & infra amicū obsequio. Humilitas enim gratiam auget.

Talis itaque debet esse, qui consilium alteri det, ut se ipsam formam aliis præbeat ad exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in grauitate, ut sit eius sermo salubris atque irreprehensibilis, consilium utile, vita honesta, sententia decora. Qui nihil nebulosum habet, nihil fallax, nihil fabulosum, nihil simulatū, quod vitam eius, ac mores refellat; nihil improbum, ac maleuolum, quod auertat consulentes.

Quid faciendum clericis, qui alios consilio innare nequeunt.

CAP. II.

VERVM TAMEN cum omnes huiusmodi consilium esse non possint: sicut enim multa sunt membra corporis, omnia verò non eundem actum habent; ita etiam sunt ordines in ecclesia; sed non omnes idem habent officia, quia secundum Apostolum & alios Dominus dedit Apostolos, alios prophetas, alios pastores & Doctores.

Aa ij

Si igitur

Sapientia nihil cum vitis consortium est.

Ad vile consilium dandum, que requirantur in consiliario.

Mundus sapienti patria est.

a Ambros. d. lib. 2. offic. cap. 14.

Qualis debeat esse consiliarius.

b Amb. d. lib. 2. offic. cap. 17.

c Ephes. 4. d. e. sicut in uno corpore. c. cum ex iuncto. de heret. c. ad Ephes. cap. 4.